

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR KRAJOWY

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2023 -09- 25
ZAL.	NR .....

RPW/82966/2023 P
Data: 2023-09-25

Warszawa, dnia 20.09.2023 r.

1001-1.070.87.2023

Pan

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

Lenoway Pawe Rzecznik Praw Obywatelskich

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 marca 2023 r. oraz 17 lipca 2023 r., nr II.514.2.2021.MM, dotyczące efektywności prowadzenia postępowań przygotowawczych, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

W ostatnich latach nastąpiło istotne zwiększenie aktywności organów ścigania, zwłaszcza w sprawach o przestępstwa o charakterze gospodarczym, finansowym i skarbowym. Sprawy takie, z uwagi na ich złożony przedmiot, trwają znacznie dłużej niż postępowania, w których stan faktyczny jest nieskomplikowany. Efektywne zwalczanie przestępczości gospodarczej, finansowej i skarbowej, ukierunkowane na ustalenie sprawców przestępstw, pozbawienie ich korzyści majątkowych osiągniętych z przestępstwa oraz zgromadzenie dowodów niezbędnych do wydania przez sąd wyroku skazującego, z oczywistych względów wymaga przeprowadzenia licznych czynności procesowych, co przekłada się na czas trwania postępowania przygotowawczego, a przez to pośrednio również na wzrost liczby spraw dłużej trwających.

Przejawem modyfikacji polityki kryminalnej w zakresie ścigania przestępstw gospodarczych, finansowych oraz skarbowych, dokonanej po wejściu w życie *Prawa o prokuraturze*, było przeprowadzenie zmian struktury organizacyjnej prokuratury,

które umożliwiły rzeczywistą specjalizację prokuratorów, czego przykładem jest utworzenie w prokuraturach regionalnych wydziałów do spraw przestępczości przeciwko obrotowi gospodarczemu i wydziałów do spraw przestępczości finansowo-skarbowej oraz zwiększenie liczby wydziałów do zwalczania tych rodzajów przestępczości w prokuraturach okręgowych. Nastąpiły również istotne zmiany prawa umożliwiające bardziej efektywne zwalczanie tego rodzaju przestępczości, m.in. decyzją ustawodawcy wprowadzono nowe typy przestępstw, określone w art. 270a, art.271a i art. 277a k.k., dotyczące podrabiania faktur VAT oraz poświadczania w nich nieprawdy co do okoliczności mogących mieć znaczenie dla ustalenia obowiązku podatkowego.

W toku wielu śledztw w sprawach gospodarczych oraz finansowo-skarbowych niezbędne jest przeprowadzenie, zazwyczaj z udziałem biegłych, analizy obszernej dokumentacji, w tym księgowo-finansowej, poczynienie ustaleń dotyczących działalności wielu zaangażowanych w przestępczy proceder, niejednokrotnie kilkudziesięciu a nawet kilkuset, podmiotów, w tym również mających siedzibę poza granicami Polski, i osób występujących w ich imieniu, ustalenie powiązań personalnych i finansowych pomiędzy uczestniczącymi w przestępczym procederze osobami i podmiotami, zbadanie przepływów środków finansowych dokonanych na podstawie niejednokrotnie tysięcy transakcji. Konieczne jest przesłuchanie osób pokrzywdzonych przestępstwem, których liczba w przypadku niektórych śledztw, choćby dotyczących tzw. piramid finansowych, sięga tysięcy. Konieczność wykonania tych czynności i dokonania na ich podstawie bezspornych ustaleń przekłada się na czas trwania śledztw w takich sprawach.

Oprócz obszernych i skomplikowanych spraw o charakterze gospodarczym oraz finansowo-skarbowym prokuratura prowadzi szereg innych postępowań dotyczących przestępstw popełnianych w konfiguracji wieloosobowej, wymagających zgromadzenia obszernej materiału dowodowego, w tym uzyskiwania analiz kryminalnych oraz opinii biegłych szeregu specjalności. Dla przykładu wskazać należy sprawy dotyczące działalności zorganizowanych grup przestępczych, w tym międzynarodowych, zajmujących się popełnianiem przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, produkcją i obrotem narkotykami i tzw. dopalaczami, handlem bronią, urządzeniem nielegalnych

gier hazardowych, prowadzeniem nielegalnych fabryk papierosów, handlem ludźmi, organizowaniem nielegalnej migracji, przemytem, wywozem leków w ramach tzw. odwróconego łańcucha dystrybucji oraz praniem pieniędzy. W sprawach takich niejednokrotnie niezbędne jest przeprowadzenie czynności w drodze współpracy międzynarodowej, która ze swej istoty jest długotrwała, oraz tłumaczenie obszernych materiałów procesowych z języków obcych.

Jedną z przyczyn wzrostu liczby spraw długotrwałych jest również podejmowanie i dalsze prowadzenie postępowań, które w latach poprzednich zostały niezasadnie zawieszono lub umorzone.

Efektywność prowadzenia postępowań przygotowawczych nie może być zatem oceniana wyłącznie przez pryzmat czasu ich trwania, gdyż wynika ona z szeregu czynników o charakterze obiektywnym, w tym wskazanych powyżej, z powodu których charakter długotrwały może mieć z natury rzeczy również postępowanie prowadzone w sposób wzorcowy, pozbawione jakichkolwiek uchybień ze strony organów tego postępowania, które mogłyby skutkować jego przewlekłością.

Zauważyć przy tym należy, iż dane przedstawione w piśmie Pana Rzecznika nie ukazują rzeczywistej tendencji w zakresie czasu trwania postępowań karnych. Dla oceny tej tendencji nie jest bowiem wystarczające zestawienie danych z roku 2015 i z roku 2022. Analiza danych w perspektywie kolejnych lat pokazuje, że wzrost liczby spraw długotrwałych miał miejsce w okresie 2017-2020, zaś poczynając od roku 2021 liczba takich spraw w podstawowych kategoriach wykazuje wyraźną tendencję spadkową. Postępowań, których czas trwania wynosił od 3 do 6 miesięcy, w roku 2020 prowadzono 27 882, w roku 2021 — 26 559, a w roku 2022 — 25 979; postępowań, których czas trwania wynosił powyżej 6 miesięcy do roku — odpowiednio 15 184, 14 639 i 13 842; postępowań, których czas trwania wynosił powyżej roku do 2 lat — odpowiednio 5 474, 4 872 i 4 080; postępowań, których czas trwania wynosił powyżej 2 lat do 5 lat — odpowiednio 2 900, 3 040 i 2 534.

Dane statystyczne przywołane w piśmie Pana Rzecznika należy ponadto dopełnić innymi danymi, pozwalającymi je ocenić w kontekście wyraźnego wzrostu efektywności działań prokuratury. W roku 2015 jednostki prokuratury zakończyły 835 416 postępowań — podczas gdy w roku 2022 było to 1 100 312 postępowań.

W roku 2015 prokuratura skierowała 180 038 aktów oskarżenia — w roku 2022 skierowała 243 542 akty oskarżenia.

W odniesieniu do przywołanych przez Pana Rzecznika danych wskazujących na wzrost liczby osób, w stosunku do których stosowane jest tymczasowe aresztowanie, podkreślić należy, iż w polskim systemie prawnym ten środek zapobiegawczy stosowany jest wyłącznie przez sąd. Oceniając źródła sądowej praktyki w tym zakresie można przypuszczać, że znacznie bardziej efektywne zwalczanie przestępczości przez prokuraturę i inne uprawnione organy powoduje wzrost liczby wykrywanych przestępstw, jak i wzrost liczby podejrzanych, w tym takich, w odniesieniu do których zachodzą okoliczności określone w art. 249 i art. 258 k.p.k. – co potwierdzają decyzje sądów rozstrzygających w przedmiocie wniosków prokuratorów o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania.

Czas trwania stosowanych środków zapobiegawczych, w tym o charakterze izolacyjnym, jest determinowany analogicznymi okolicznościami do tych, które wpływają na czas trwania postępowań, przywoływanymi już w treści niniejszego pisma – a więc w szczególności stałym wzrostem liczby przestępstw o złożonym stanie faktycznym, w tym przestępczości gospodarczej, finansowo-skarbowej i zorganizowanej, skutkujących prowadzeniem postępowań o charakterze wieloosobowym i wielopodmiotowym, cechujących się wyjątkową obszernością podlegającego zgromadzeniu i analizie materiału dowodowego.

Przedłużenie tymczasowego aresztowania dokonywane na podstawie art. 263 § 4 k.p.k. ma zazwyczaj miejsce w sprawach wielowątkowych, wieloosobowych, obejmujących przestępstwa popełniane przez podejrzanych na przestrzeni wielu lat i w różnej konfiguracji osobowej, niejednokrotnie nie tylko na terenie Polski, lecz także na obszarze innych państw. W wielu przypadkach głównymi przyczynami przedłużającego się stosowania tymczasowego aresztowania jest konieczność długotrwałego oczekiwania na realizację zagranicznych pomocy prawnych lub opinie specjalistyczne.

Zaakcentowania jednak wymaga, iż decyzje w takich przypadkach podejmują sędziowie sądu apelacyjnego, a więc najwyższego szczebla w strukturze sądownictwa powszechnego, dysponujący szczególnym doświadczeniem orzecznictwem,

pozwalającym im na dokonywanie trafnej oceny co do dalszego istnienia okoliczności faktycznych i przesłanek prawnych, uzasadniających konieczność kontynuacji stosowania tego środka zapobiegawczego.

Końcowo uprzejmie informuję, że nieudzielenie odpowiedzi na wspomniane w piśmie Pana Rzecznika wystąpienie pana Adama Bodnara z dnia 30 maja 2021 r. stanowiło rezultat decyzji Prokuratora Krajowego, nakazującego pozostawienie tego pisma bez biegu.

Powodem tej decyzji był fakt, że pan Adam Bodnar w dacie skierowania wskazanego pisma nie był uprawniony do zajmowania stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich z uwagi na upływ kadencji, co potwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 15 kwietnia 2021 r., sygn. K 20/20.

z uwzględnieniem

Dariusz Barski

Prokuratura Krajowa
ul. Postępu 3
02-676 WARSZAWA

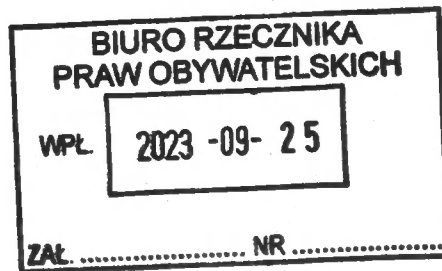
Sygn. akt: 1001-1.070.87.2023
Nr: E 20.09.23/1351

POLECONA

R

P0466040060928

OPLATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
umowa z Poczta Polska S.A. nr WZP-43-1/2022

F

Rzecznik Praw Obywatelskich
Pan Marcin Więcek Rzecznik Praw
Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 WARSZAWA